

Vart tar alla skattepengar

Omkring 40 procent av våra skatte-pengar går till utgifter för utbildning, förskola, hälso- och sjukvård samt omsorg av äldre och funktionshindrade. I stort sett lika mycket går direkt tillbaka till befolkningen genom olika transferreringar. Ungefär hälften av transferreringarna utgörs av pensioner.

Svenskarna betalar mycket i skatt, det sägs ofta, men vart tar alla skattepengar egentligen vägen? Skatter och avgifter finansierar i huvudsak de utgifter som den offentliga sektorn har. Den offentliga sektorns uppdrag från oss invånare är att tillgodose våra behov av de tjänster som stat, kommuner och landsting samt ålderspensionssystemet ansvarar för.

Ungefär 90 procent av den offentliga sektorns inkomster kommer från skatter och sociala avgifter. Resterande 10 procent utgörs av inkomster från taxor och avgifter, aktieutdelning från de offentligt ägda bolagen samt ränteinkomster.

Sammanlagt uppgick skatterna och de sociala avgifterna år 2004 till 1 300 miljarder kr. Störst andel utgjorde inkomst- och förmögenhetsskatterna på närmare 500 miljarder kr. De sociala avgifterna, exempelvis arbetsgivaravgifterna, är också en skatt och uppgick till närmare 400 miljarder kr. Skatter på varor och tjänster som exempelvis moms, energiskatt och alkoholskatt var drygt 400 miljarder kr.

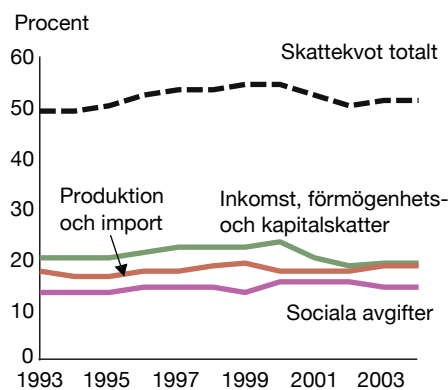
SKATTEKNOTEN, ELLER SKATTETRYCKET, används ofta som mått på hur mycket vi betalar i skatter och avgifter. Skattekvoten bildas

Nästan 700 000 deklarerade i år via telefon, drygt 300 000 skickade ett sms med mobiltelefon och drygt 1,6 miljoner deklarerade på Internet. Deklaranterna i Stockholm var flitigast att använda de elektroniska möjligheterna.

Källa: www.skatteverket.se

Inkomstskatten är högst

Skatter och avgifter i procent av BNP, 1993–2004

Skattekvoten för inkomst-, förmögenhets- och kapitalsskatter visar de direkta skatterna i förhållande till BNP. Skattekvoten för produktion och import visar skatten på varor och tjänster som till största delen består av mervärdesskatt (moms) men även energi- och alkoholskatt. Skattekvoten för sociala avgifter är lägst. Den innehåller arbetsgivaravgifterna.

genom att sätta summan av skatterna i relation till bruttonationalprodukten, BNP. Förändringar i skattekvoten mellan olika år kan således bero både på förändringar i skatte- och avgiftsuttagen och på förändringar i storleken på och sammansättningen av BNP.

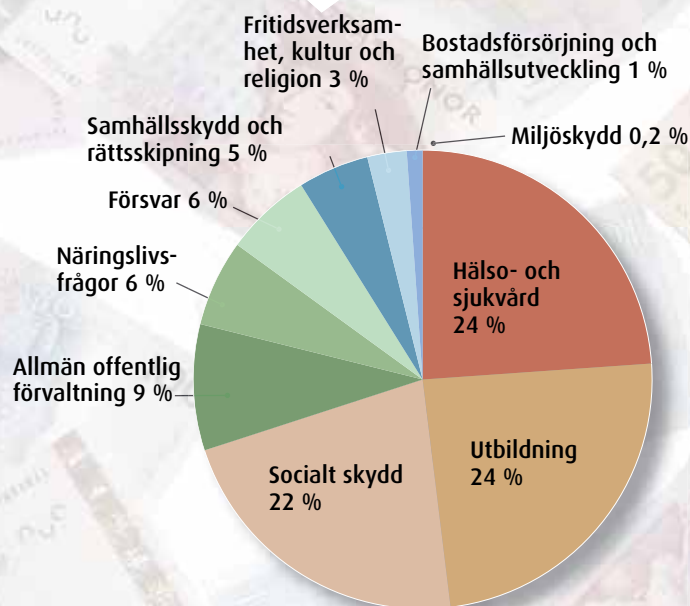
Skattekvoten var högst under åren 1999 och 2000 då den uppgick till 54 procent vilket kan jämföras med år 2004 då den

var 51 procent. Nedgången av skattekvoten förklaras främst av minskade förmögenhets- och inkomstskatter i relation till BNP. Dessutom ökade BNP kraftigt under denna period.

Den totala skattekvoten är det mått som ofta används när man vill jämföra skattetrycket i olika länder. Sverige, tillsammans med de övriga nordiska länderna, har den högsta skattekvoten i OECD-länderna.

Skatterna finansierar vår välfärd

Den offentliga sektorns utgifter för konsumtion 2003. Procent

Uppgifterna avser egentligen offentliga myndigheter, dvs. verksamheter som till mer än 50 procent finansieras av taxor och avgifter har räknats bort.

vägen?

Vad används skatterna till?

FAKTA

Fyra olika utgiftsområden Utgifter år 2004

• Offentlig konsumtion	706 miljarder
• Transfereringar	568 miljarder
• Investeringar	72 miljarder
• Ränteutgifter	51 miljarder
• Totalt	1 397 miljarder

Det kan dock vara svårt att jämföra skattekvoter mellan olika länder. Man måste alltid tänka på vad som ingår. I Sverige, till skillnad mot många andra länder, är till exempel inkomster som sjukersättning och arbetslöshetsersättning skattepliktiga. I Sverige finansieras också en större del av vad man brukar kalla välfärdstjänsterna skola, vård och omsorg med skatter än i många andra länder. I länder med en lägre skattekvot kan dessa välfärdstjänster i stället finansieras på ett annat sätt, exempelvis via försäkringar.

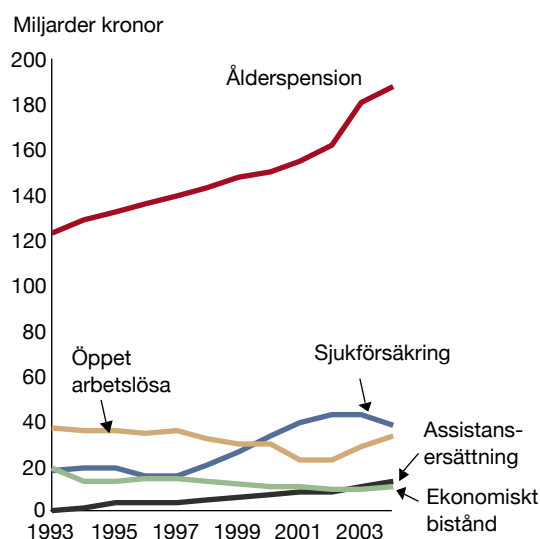
SKATTEPENGARNA ANVÄNDS alltså till att finansiera den offentliga sektorns utgifter. Olika sektorer i den offentliga sektorn har ansvar för olika delar av de tjänster som ska tillhandahållas invånarna. Den statliga sektorn ansvarar exempelvis för försvar och rättsväsen. Kommunerna ansvarar främst för förskoleverksamhet, skola samt omsorg av äldre och funktionshindrade. Landstingen ansvarar framför allt för hälso- och sjukvården.

Drygt hälften av den offentliga sektorns utgifter avser vad som brukar kallas offentlig konsumtion, dvs. utgifter för invånarnas nyttjande av den offentliga sektorns tjänster. Denna konsumtion uppgick till 706 miljarder kr år 2004.

Den offentliga sektorns konsumtion domineras av tre stora områden: hälso- och sjukvård, utbildning inklusive förskola samt socialt skydd, till exempel vård och omsorg av äldre och funktionshindrade. Tillsammans uppgick dessa år 2003 till 70 procent av den offentliga sektorns utgifter för konsumtion. Störst andel, 24 procent eller 148 miljarder kr, svarade hälso- och sjukvården för.

Nästan 40 procent tillbaka till hushållen

Några transfereringar. Miljarder kronor, löpande priser

Nästan 40 procent av skatterna och avgifterna går tillbaka till hushållen genom transfereringar. Ungefär hälften av transfereringarna utgörs av pensioner till äldre.

Miljöskydd samt bostadsförsörjning och samhällsutveckling svarade för de lägsta utgifterna, cirka 1 respektive 4 miljarder kr.

DEN OFFENTLIGA SEKTORN SPELAR också en stor roll i ekonomin genom att omfördela resurser via transfereringar. Transfereringar avser inkomstöverföringar som sker utan att någon motprestation krävs, exempelvis utbetalda pensioner och barnbidrag.

Sammanlagt uppgick transfereringsutgifterna till 568 miljarder kr 2004. Av dessa gick 86 procent till hushållen och 7 procent till företagen. Ungefär hälften av transfereringarna till hushållen utgjordes av pensioner till äldre som omfattas av ålderspensionssystemet. Andra transfereringar går till invånare i behov av ekonomiskt stöd under särskilda förhållanden i livet.

Ersättningarna från sjukförsäkringssystemet har ökat och är numera betydligt större än arbetslöshetsersättningen till öppet arbetslösa. Det finns en tendens till att arbetslöshetsersättningarna sjunker när ersättningarna från sjukförsäkringssystemet ökar. Även ekonomiskt bistånd (socialbidrag) har en tendens att sjunka när ersättningarna från sjukförsäkringssystemet ökar.

Assistansersättningen har ökat relativt starkt under senare år och är numera större än det ekonomiska biståndet. Assistansersättning utgår till funktionshindrade så att dessa kan få assistans till sin dagliga livsföring.

Hushållen mottar även andra transfereringar som studiemedel, barnbidrag och föräldraförsäkring. Exempel på transfereringar av mindre storlek är bostadsbidrag och underhållsstöd.

Sammanfattningsvis kan sägas att en stor del av våra skattepengar går till utgifter för skolan, sjukvården samt omsorgen av äldre och funktionshindrade. En stor del går också mer direkt tillbaka till oss genom bland annat pensioner, sjuk- och arbetslöshetsersättningar och barnbidrag. ●

Författare

Marie Glanzelius
tfn: 019-17 60 11

Ingegerd Berggren
tfn: 019-17 62 44

Marie och Ingegerd arbetar med offentlig ekonomi vid SCB.
e-post: marie.glanzelius@scb.se
ingegerd.berggren@scb.se

Källa

Nationalräkenskaperna, SCB.

Lästips

Offentlig sektor 2006, SCB. Se även Notiser på sid 27.